

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програмата InvestEU“

[COM(2020) 403 final — 2020/0108 (COD)]

„Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017 по отношение на създаването на Инструмент за подкрепа на платежоспособността“

[COM(2020) 404 final — 2020/0106 (COD)]

(2020/C 364/19)

Главен докладчик: **Ronny LANNOO**

Консултация	Съвет, 11.6.2020 г. Парламент: 17.6.2020 г.
Правно основание	член 172, член 173, член 175, параграф 3, член 182, параграф 1 и член 304 от ДФЕС
Компетентна секция	„Икономически и паричен съюз, икономическо и социално сближаване“
Решение на Бюрото	9.6.2020 г.
Приемане на пленарна сесия	16.7.2020 г.
Пленарна сесия №	553
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	208/0/8

1. **Заключения и препоръки**

1.1. От началото на кризата с COVID-19 в редица изявления ЕИСК изрази убеждението си, че в тези времена на голяма несигурност само един всеобхватен европейски план за икономическо възстановяване ще ни позволи да се справим с последиците от пандемията и да изградим по-устойчива и издръжлива европейска икономика.

1.2. Поради това ЕИСК приветства предложения от Европейската комисия амбициозен пакет за възстановяване и подчертава, че възстановяването може да бъде успешно само със силно и единодушно политическо ръководство. ЕИСК настоява въвеждането на тези мерки да отразява неотложния характер на тревожното социално-икономическо положение.

1.3. За да се гарантира бързото и устойчиво възстановяване на европейската икономика, от решаващо значение е да се осигурят необходимите финансови ресурси. Ето защо ЕИСК подкрепя категорично укрепването на бюджета на ЕС и призовава европейските органи, отговорни за вземането на решения, за постигане на бързо споразумение както по следващата многогодишна финансова рамка (МФР) за периода 2021—2027 г., така и за новия инструмент за икономическо възстановяване — Next Generation EU.

1.4. ЕИСК приветства укрепването на програмата InvestEU и допълнителния Инструмент за подкрепа на платежоспособността (SSI) и призовава за бързо постигане на съгласие по тези предложения, за да се гарантира, че и двете програми могат да бъдат въведени в действие бързо, и че могат да бъдат разработени достатъчен брой отговарящи на изискванията проекти, които да се възползват от тях.

1.5. С оглед на това, че почти всички средства по програмата InvestEU ще бъдат разпределени в рамките на Next Generation EU, а не на МФР за периода 2021—2027 г., което означава, че програмата InvestEU ще трябва да бъде изпълнена до края на 2026 г., ЕИСК призовава законодателите да предвидят разпоредби, които да гарантират, че няма да има недостиг на финансиране в периода между края на 2026 г. и началото на МФР за периода след 2027 г.

1.6. ЕИСК отново изразява подкрепата си ⁽¹⁾ за целта на Комисията за укрепване на инвестиционната дейност в ЕС в рамките на следващия дългосрочен бюджет на ЕС. Това придоби още по-голямо значение с оглед на икономическия спад в резултат на пандемията от COVID-19.

1.7. ЕИСК неизменно подкрепя акцентирани върху дългосрочни инвестиционни проекти от голям обществен интерес, като същевременно се спазват критериите за устойчиво развитие. От решаващо значение е кризата с COVID-19 да не отклонява ЕС от неговите средносрочни и дългосрочни цели, очертани в Европейския зелен пакт, годишната стратегия за устойчив растеж за 2020 г. и Европейския стълб на социалните права.

1.8. ЕИСК счита, че програмата InvestEU е особено добре пригодена да осигури дългосрочно финансиране и подкрепа за политиките на ЕС за възстановяване от дълбока икономическа и социална криза. Комитетът подчертава, че е важно да има ясно определение за това кои проекти могат да се възползват от новия пети прозорец, тъй като това е от решаващо значение за взаимното допълване с другите четири прозореца на политиката. Освен това ЕИСК се застъпва за по-широко определение на иновациите, което да не се ограничава до информационните технологии и цифровизацията. Малките и средните предприятия (МСП), и по-специално микро- и малките предприятия са много сериозно засегнати от настоящата криза и поради това следва да бъдат изрично да могат да се възползват от подкрепа по линия на новия пети прозорец. За тази цел от съществено значение е структурното сътрудничество между партньорите по изпълнението и властите на европейско, национално и регионално равнище.

1.9. ЕИСК призовава за конкретни и ясни насоки, насочени към установяване на проектите, които могат да се възползват от InvestEU, както и на възможностите за полезни взаимодействия между многобройните програми на ЕС, като по този начин се гарантира тяхното адекватно и ефикасно изпълнение.

1.10. Кризата с коронавируса засегна всички държави — членки на ЕС. Някои от тях обаче бяха засегнати в по-голяма степен. ЕИСК подчертава, че възстановяването след кризата с коронавируса не следва да доведе до увеличаване на различията между държавите членки.

1.11. С оглед на това ЕИСК приветства новия Инструмент за подкрепа на платежоспособността и подчертава значението на това да се гарантира, че той действително може да бъде от полза за държавите членки, чиито икономики са засегнати в най-голяма степен от последиците от пандемията от COVID-19. Въпреки че е важно да се гарантира бързо възстановяване, от не по-малко значение е наличните финансови средства да бъдат предоставени на дружества с жизнеспособни бизнес модели. Това ще допринесе за създаването на устойчива и стабилна европейска икономика.

1.12. ЕИСК изтъква ролята на европейските финансови пазари по отношение на това да се гарантира, че тези инструменти са в състояние да мобилизират очакваните инвестиции, както и водещата роля на групата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ и Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) и значителната нужда от подходяща структура за партньорите по изпълнението, особено на национално равнище. Важно е притокът на средства чрез групата на ЕИБ и насърчителните банки и институции да бъде прозрачен, ясен и с улеснен достъп.

2. Контекст

2.1. Свързаната с COVID-19 криза, която преди всичко представлява извънредна ситуация за здравето на хората, доведе до сериозно икономическо и социално сътресение с рязък спад на икономическите резултати, бързо увеличаване на безработицата, влошаване на жизнения стандарт (намаляване на реалните доходи, несигурност на работното място, ограничена мобилност) и драстично намаляване на оборота на външната търговия както в рамките на ЕС, така и с трети държави. Освен това кризата доведе и до рязко влошаване на показателите на публичните финанси и спад на инвестициите.

2.2. На 27 май 2020 г. Европейската комисия обяви амбициозен план за възстановяване — Next Generation EU, както и преразгледано предложение за общия бюджет на ЕС за периода 2021—2027 г. ⁽²⁾

2.3. За следващата многогодишна финансова рамка (МФР) за периода 2021—2027 г. Комисията има за цел да предостави на икономиката на ЕС инвестиционна програма, чрез която да може да подпомага междусекторни цели като опростяването, гъвкавостта, полезните взаимодействия и съгласуваността между съответните политики на ЕС. Пандемията от COVID-19 направи още по-необходима такава инвестиционна програма.

⁽¹⁾ Становище на ЕИСК относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програмата InvestEU“ (ОВ С 62, 15.2.2019 г., стр. 131).

⁽²⁾ Съобщение относно плана за възстановяване: „Часът на Европа: възстановяване и подготовка за следващото поколение“.

2.4. Ето защо Комисията оттегли предишното си предложение от май 2018 г. за **програмата InvestEU** и представи ново предложение ⁽³⁾, в което е отразено частичното споразумение между Европейския парламент и Съвета, постигнато през април 2019 г.

2.5. С оглед на по-доброто подсигуряване на програма InvestEU в отговор на икономическата и социалната криза, предизвикана от пандемията от COVID-19, Комисията предлага увеличаване на финансовия пакет, предвиден за първоначалната програма InvestEU, за да бъдат отразени по-високите общи инвестиционни нужди и условията на повишен риск.

2.6. Освен това с новото предложение се разширява обхватът на програмата InvestEU, като се създава пети прозорец — механизъм за стратегически инвестиции, като се отчитат бъдещите нужди на европейската икономика и се осигурява или поддържа стратегическа автономност в основни сектори.

2.7. Подобрената програма InvestEU ще може да подкрепи дружествата в етапа на възстановяване в съответствие с първоначалните цели, като се гарантира силен акцент от страна на инвеститорите върху средно- и дългосрочните цели на Европейския съюз, като например екологичната и цифровата трансформация.

2.8. Освен това Европейската комисия представи предложение ⁽⁴⁾ за временен инструмент с дялово участие — **Инструмент за подкрепа на платежоспособността**.

2.9. Инструментът за подкрепа на платежоспособността ще подкрепя дружествата с жизнеспособни бизнес модели, чиято платежоспособност е ограничена поради кризата с COVID-19. Целта е да им се помогне да преминат през този труден период и да останат в състояние да участват във възстановяването, когато настъпи моментът за това. Друга цел на предложението е да се противодейства на очакваните нарушения на единния пазар, като се има предвид, че някои държави от ЕС може да не разполагат с достатъчно бюджетни средства, за да окажат адекватна подкрепа на нуждаещите се дружества.

2.10. Очаква се Инструментът за подкрепа на платежоспособността да бъде въведен възможно най-скоро през 2020 г. и най-късно до началото на октомври 2020 г., за да може бързо да достигне пълния си оперативен капацитет през 2021 г.

3. Общи съображения

3.1. ЕИСК отново заявява ⁽⁵⁾ своята подкрепа за програмата InvestEU и продължаването и разширяването на финансов инструмент, основан на принципа на гаранциите. Комитетът смята, че тя е от съществено значение не на последно място и с оглед на дългосрочното развитие и управление на бюджета на ЕС.

3.2. ЕИСК приветства допълнителния капацитет за проекта InvestEU, който ще увеличи размера на гаранциите на ЕС до 75,2 милиарда евро (по настоящи цени и включително новия прозорец за стратегически инвестиции), с цел да доведе до допълнителни инвестиции в размер на един трилион евро. ЕИСК призовава за балансирано разпределение на средствата между целите на политиката.

3.3. ЕИСК приветства добавянето на пети прозорец за стратегически европейски инвестиции, за който ще бъдат осигурени 31,2 милиарда евро от гаранцията на ЕС за подкрепа на инвестициите в стратегически сектори и основни вериги за създаване на стойност, включително и онези, които са от решаващо значение за екологичната и цифровата трансформация.

3.4. Комитетът подчертава, че е важно да има ясно определение за това кои проекти могат да се възползват от петия прозорец, тъй като целта е да се създаде взаимно допълване с другите четири прозореца. Освен това ЕИСК се застъпва за по-широко определение на иновациите, което да не се ограничава до информационните технологии и цифровизацията. Следва да бъде изрично посочено, че МСП и по-специално микро- и малките предприятия също могат да се възползват от подпомагане по линия на този прозорец. Това е още по-важно с оглед на намаляването на гаранцията на ЕС, предоставена за прозореца за МСП — от 11,25 милиарда на 10,17 милиарда евро (по текущи цени) — в сравнение с първоначалното предложение на Европейската комисия. За тази цел от съществено значение е структурното сътрудничество между партньорите по изпълнението и финансовите посредници, както и властите на европейско, национално и регионално равнище.

⁽³⁾ Предложение за регламент за създаване на програмата InvestEU.

⁽⁴⁾ Предложение за регламент за създаване на програмата за подкрепа на платежоспособността.

⁽⁵⁾ Становище на ЕИСК относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програмата InvestEU“ (ОВ С 62, 15.2.2019 г., стр. 131).

3.5. ЕИСК подчертава, че инвестициите в уменията са от съществено значение за прехода към по-екологична и справедлива икономика, поради което в рамките на програмата InvestEU не бива да се пренебрегват социалните инвестиции.

3.6. Голям брой МСП, особено микро- и малките предприятия са засегнати в значителна степен от предизвиканата от COVID-19 криза и мерките за ограничаване на движението на гражданите, приети от повечето държави в ЕС. Ето защо е от решаващо значение да се гарантира, че ще бъде осигурено достатъчно финансиране, което да им позволи да се възстановят от кризата. Тази подкрепа трябва да бъде ориентирана към търсенето, което означава, че трябва да са налице както дългови, така и капиталови инструменти. Тъй като гаранционният капацитет на прозореца за МСП намалява, това намаление следва да бъде компенсирано чрез допускане на портфейлите на МСП, по-специално на малките и микропредприятията, за подкрепа в рамките на прозореца за стратегически инвестиции. Това се придружава от пропорционални изисквания за докладване, за да се избегне създаването на прекомерна административна тежест за най-малките предприятия с ограничени ресурси, тъй като това би ги възпряло да търсят подкрепа от InvestEU. Ролята на партньорите по изпълнението и финансовите посредници е от решаващо значение, за да се гарантира, че средствата ще достигнат до тези дружества.

3.7. По време на настоящата криза правителствените политики и подкрепа придобиха особено значение, но капацитетът на правителствата на държавите членки да подкрепят секторите и предприятията, които са най-силно засегнати от кризата, варира значително в рамките на ЕС.

3.8. Поради това ЕИСК приветства новия Инструмент за подкрепа на платежоспособността, както и факта, че независимо от това, че той ще бъде достъпен за всички държави членки, неговият акцент ще бъде върху държавите членки, чиито икономики са най-засегнати от пандемията от COVID-19 и/или в които наличието на държавна подкрепа за платежоспособността е по-ограничено. ЕИСК е съгласен, че следва да се предоставя подкрепа изключително за дружествата с жизнеспособни бизнес модели, които не са били в затруднено положение преди кризата, свързана с COVID-19. Освен това той приветства включването на Инструмента за подкрепа на платежоспособността в Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ). За да се гарантира ефективното използване на средствата, е препоръчително да се даде възможност за гъвкаво прехвърляне от другите прозорци на политиката на ЕФСИ и към тях. И накрая, следва да се предвиди добре балансирано обусловено от пазара разпределение на наличните средства между капиталовите и квазикапиталовите продукти, като например подчинени заеми.

3.9. Двойният преход (екологичен и цифров) е подкрепен в рамките на Инструмента за подкрепа на платежоспособността. Освен това тези условия трябва да бъдат реалистични и изпълними за микро- и малките предприятия и традиционните сектори.

3.10. Кризата с коронавируса засегна всички държави — членки на ЕС. Някои от тях обаче бяха засегнати в по-голяма степен. ЕИСК подчертава, че възстановяването след кризата с коронавируса не следва да доведе до увеличаване на различията между държавите членки. Въпреки че не се определят географски квоти нито за InvestEU, нито за новия Инструмент за подкрепа на платежоспособността, ЕИСК приветства факта, че неговият управителен съвет ще определи специфични граници на географската концентрация.

3.11. Опростяването, увеличената прозрачност и по-големият потенциал за полезни взаимодействия в резултат от създаването на InvestEU като рамков финансов инструмент придобиха още по-голямо значение по отношение на изготвянето на Плана за инвестиции във връзка с Европейския зелен пакт и другите компоненти на Европейския план за възстановяване. ЕИСК призовава за конкретни и ясни насоки, предназначени за определяне на това кои проекти отговарят на изискванията и възможностите за полезно взаимодействие между многобройните програми на ЕС, с което да се гарантира тяхното адекватно и ефикасно изпълнение.

3.12. Кризата с COVID-19 не следва да отклонява ЕС от неговите средносрочни и дългосрочни цели, очертани в Европейския зелен пакт, годишната стратегия за устойчив растеж за 2020 г. и Европейския стълб на социалните права. В неотдавнашната си резолюция⁽⁶⁾ ЕИСК заяви, че Европа трябва да финансира дейности, които отговарят на два критерия: връщането на стратегическото производство, така че Европа да стане независима, особено по отношение на здравеопазването и способността за реагиране, и осигуряването на качествени работни места, като се акцентира върху устойчивите, социално отговорни и екологосъобразни инвестиции. Малките и средните предприятия, както и големите предприятия и социалните предприятия, биха могли да играят ключова роля в реструктурирането на европейската производствена система.

Брюксел, 16 юли 2020 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Luca JAHIER

⁽⁶⁾ Предложения на ЕИСК за реконструкция и възстановяване след кризата с COVID-19.